

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

132. Enumerantur plures casus, in quibus secundum opinionem Doctorum
Confessarius virtute Cruciatæ potest tollere irregularitatem. Primò
quæritur, an virtute Cruciatæ aliqua irregularitas sit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Bulla Cruciatæ, potest obtinere dispensationem ab irregularitate incurra, eo quod irregularitas hæc cen-
sura sit, & pœna Ecclesiastica; & tandem disp. 7. dub. 2.
quæst. 1. docet posse tolli per Bullam Cruciatæ irregu-
laritatem, quam quis incurrit ministrando in Or-
dine quem non habet, quia talis irregularitas ha-
bet rationem censuræ, & pro confirmatione supra-
dictorum ne præmittas videre me ipsum ubi su-
pra. Vnde ex dictis in dicta resolutione apparet, non
tunc Turrianum in selectis disputationibus centur. 2.
cess. Theolog. dub. 29. asserere hanc sententiam esse im-
probabilem, quam communiter esse receptam in Scho-
la Dñi Thomæ asserit Ioannes de la Cruz citatus in
dicta resolutione.

RESOL. CXXXII.

Enumerantur plures casus in quibus secundum opinionem
Dotorum Confessarius virtute Cruciatæ potest tollere
irregularitatem.

Primo queritur, an virtute Cruciatæ aliqua irregularitas
sit dispensabilis?

Secundo, quis possit dispensare in hac irregularitate ite-
randi Baptisimæ?

Tertio, quomodo tollatur irregularitas ex violatione cen-
surarum?

Et an Prælatus regularis possit cunctis in hac irregula-
ritate dispensare ex vi suorum privilegiorum, & de
his sit occultum?

Quarto, qui potest in hac irregularitate dispensare ex il-
legitima Ordinum receptione, & usu?

Quinto, casum deducitur, & queritur, quis possit dispen-
sare in hac irregularitate contracta ex Apostasia, &
heresi?

Et tandem obicitur, quod in facultate absolventi con-
tenta in Bulla Cruciatæ non comprehenditur facultas
dispensandi, nam aliud est absolvere, & aliud dispen-
sare. Ex p. 10. tract. 1. 1. & Miscell. 1. Ref. 22.

tollatur hæc irregularitas? Respondeo tolli, posse di-
spensatione Summi Pontificis: quamvis si delictum
sit occultum; dispensatione Episcopi, ex Concilio Tri-
dentino sess. 24. c. 6. de reformatione etiam in foro conscientie,
ex privilegio concessio in Bulla Cruciatæ, eod quod
irregularitas hæc Censura sit, & pœna Ecclesiastica:
quod ad Regulares verò, potest Prælatus cunctis in hac
irregularitate dispensare ex vi suorum Privilegiorum;
vt probat Sayrus lib. 7. cap. 9. num. 31.

4. Idem disp. 7. dub. 2. q. 2. loquens de irregularitate
ex illegitima Ordinum receptione, & usu; hæc scribit:
Quæres, quis possit in hac irregularitate dispensare?
Respondeo, quod, vt ascendat ad vltiores Ordines,
solum Papa dispensare valet: vt verò in susceptis mi-
nistret, proprius Episcopus dispensare potest ex con-
cessione ei facta in c. 2. de Clerico Excommunicato mini-
strante: quod si delictum occultum sit potest Episcopus
etiam quoad vltiores Ordines dispensare, ex
Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. de Reformatione.
Per Bullam autem Cruciatæ potest hæc Irregularitas,
quoad vtrumque effectum, tolli, quia habet rati-
onem censuræ.

5. Et idem omnes hos casus, & opinionem Cor-
nejo, videtur tanquam probabilem admittere Magi-
ster Lezana in summa tom. 3. verb. Bulla Cruciatæ, n. 30.
ubi hæc ait: Confessarius, virtute Bullæ Cruciatæ, non
potest dispensare in aliqua irregularitate, etiam illa,
quæ est purè pœna, quia Bulla sola solum concedit
auctoritatem absolventi à Censuris; & iuxta stylum
Curie nomine censuræ non venit irregularitas, nec
ipla est Censura. Nihilominus oppositum probabiliter
docent Cornejo, & plures graues Doctores apud Dia-
nam, in part. 1. tom. 11. Refol. 27. Quibus fauet, quod
in forma absolutionis tribuendæ semel in vita, & se-
mel in articulo mortis accipientibus Bullam, quæ po-
sita est in Summario ipsius per Commissarium Gene-
ralem edito, dicitur: Absoluo te & ab omnibus censuris,
& pœnis: verbum enim pœnis, dictas irregularitates
denotare videtur: Ita ille.

6. Vnde ad confirmationem supradictorum non
deseram hic apponere verba Magistri Texeda in Theol.
moral. tom. 2. lib. 3. tractatu 3. numero 178. fol. mibi 355.
Vbi sic ait: Infero, quod quando in Bulla, seu Pri-
uilegio datur facultas Confessoribus absolventi ab
omni censura, & pœna, & vi talis clausula, pos-
sunt absolvere poenitentes etiam ab irregularitate,
quæ in penam præcedentis culpæ statuta est, seu
in illa dispensare; quia vt bene Sotus in 4. distin-
ctione 12. questione 3. articulo 1. Syluester verb. Absolu-
tio 2. dicto... Gutierrez Q. Q. Canon. cap. 3. talis irregu-
laritas verè est censura; & proprie pœna ob cul-
pam incurram: ergo eo ipso, quod in Bulla, Iubi-
leo, aut Indulto conceditur facultas absolventi ab
omnibus censuris, & pœnis Ecclesiasticis, si non ad-
ficiatur aliqua restrictio, per quam excludantur ta-
les irregularitates, licitum erit ab illis absolvere, seu
in illis dispensare. Confirmari potest hoc, quia Pius V.
in Bulla edita anno millesimo quingentesimo septua-
gesimo primo concedit facultatem Confessoribus ab-
solventi ab excommunicatione, Suspensione, & In-
terdicto, & postea subdit: ab omni alia censura, ac
pœna Ecclesiastica; ergo præter illa tria datur alia
Censura, & pœna, à qua virtute Bullæ potest Confes-
sarius absolvere; alias enim superflue adderentur illa
alia verba: Quibus addo, quod in multis Bullis, & in-
dultis Pontificis datur Confessoribus facultas, vt ab-
soluere possint ab omni censura, & pœna; & statim
subditur: excepta irregularitate homicidij volunta-
rij, & bigamiæ: Vnde, cum exceptio firmet regulam,
excepta Irregularitate homicidij, & bigamiæ, alie
irregularitates, & pœnæ comprehenduntur nomine
censuræ.

Sup. hoc in
tom. 2. tr. 2.
Ref. 301. & c.
Sup. hoc
præter do-
ctinam Re-
solutionum
annor. pri-
mæ huius
Ref. in tr. 3.
tract. 3. lege
§. vlt. Reso-
lut. 58. & ibi
in tr. 5. ex
Resolut. 26.
§. etiam vlt.
Et pro con-
tento à lin. 3.
ante fin. hu-
ius §. Item
di. p. 7. in
Resolutioni-
bus, & §§.
not. primæ
huius Ref.

Quæ hic est
sup. Reso-
lut. 130.

N A
B N I A
I I I V V
I I I

1. Libi à nobis actum est, An virtute Bullæ
Cruciatæ aliqua irregularitas sit dispensa-
bilis: Et affirmatiuam sententiam saltem ex principio
cæterileco, videlicet, propter auctoritatem plurimo-
rum Doctorum probabilem esse, putat nouissime do-
ctus, & amissimus Pater Bardi, in Bull. Cruc. part. 2.
in articulo 6. cap. 7. sect. 4. num. 35. & Castus Palaus, tom. 4.
part. 1. p. 1. sect. 8. §. 4. non. 5. ibi: Oppositum probabi-
lius est.

2. Vnde in gratiam Curiosorum apponam hic ali-
quas irregularitates, quas virtute Cruciatæ docet
Confessarius posse dispensare, in clytæ Academiæ Sal-
manticensis ornamentum, Magister Cornejo Carme-
litanus in 1. part. Dñi Thomæ, tract. 5. de irregul. disp. 5.
dub. 1. quæst. 12. vbi loquens de irregularitate ex ite-
randione Baptisimæ, sic asserit: Quæres, quis possit dis-
pensare in hac irregularitate iterandi Baptisimæ? Di-
co primo, solum Papam, si delictum sit publicum; si
verò sit occultum, posse etiam Episcopum dispensare.
Hæc est communis doctrina, quæ colligitur ex Conci-
lio Tridentino sess. 24. cap. 6. de reformatione. Vbi notat,
quod licet secundus Baptisimus fiat publicè; erit nihilo-
minus delictum occultum, si primus Baptisimus oc-
cultus sit. Dico secundo: fat probabile esse, hanc irregu-
laritatem posse etiam tolli per Bullam Cruciatæ in
foro conscientie, & quando delictum est occultum;
quia, cum imposta sit propter culpam, & non pro-
pter significationem; habet rationem censuræ, & pœ-
næ Ecclesiasticæ, à quibus absolui potest per Bullam
Cruciatæ.

3. Idem, loquens de irregularitate ex violatione
Censurarum, sic ait, disp. 6. quæst. vlt. Quæres, quomodo
Tom. 17.

Sup. hoc
sup. in Ref.
130. §. A.
secundum.

7. Obiiciunt moderni, quod in facultate absol-
uendi non comprehendatur facultas dispensandi: nam
aliud est absolvere, aliud dispensare; absolvere enim
est remittere, quod quidem præsupponit culpam; di-
spensare verò est reddere personam habilem, tollendo
ab illa inhabilitatem, & impedimentum, ob quod
inhabilis erat ad aliquid agendum, vel recipiendum.
Sed respondetur, quod absolvere significat utrum-
que, & absolvere, & liberare ab impedimento, quo
quis impeditus erat, ne aliquid faceret. Secundo hu-
iusmodi irregularitatem, quæ propter culpam incur-
ritur, dico, esse verè poenam, circa quam locum
habet Absolutio, sicut impedimenti ablatio. Huc-
usque Texeda, cuius opinio si esset vera, non solum
procederet in irregularitatibus superius dictis
à Cornijo, sed etiam in irregularitate contracta ex
Apostasia, vel Hæresi: vt obseruat Palaus *ubi su-
pra numero quinto in fine, & numero quarto*. Sed ego,
his non obstantibus, negatiuæ sententiæ adhaerendum
esse puto, ex rationibus, quas neruose adducunt Pa-
laus, & Bardi, *locis citatis*. Puto itaque nullam irre-
gularitatem virtute Cruciatæ tolli posse. Affirmatiuam
tamen sententiam non audeo tanquam improbabilem
damnare, vt parùm modestè his diebus fecit quidam
purus Canonista, contra quem superius dicta adno-
tare volui.

RESOL. CXXXIII.

*An absentes vigore Cruciatæ possint absolui ab irregu-
laritatibus, quæ includuntur sub nomine censura?*

*Et ex doctrina huius Resolutionis infertur, an Con-
fessores Regulares possint dispensare cum secularibus
ad petendum debitum, extra Sacramentum Confes-
sionis?*

*Et an possint cum illis dispensare in absentia, & per
scriptum? Ex p. 4. tract. 2. Ref. 103.*

Quæ hic est
sup. Refol.
130. & in
aliis eius
primæ an-
not.

§. 1. Diximus *suprà*, & in tractatu de Bulla Cru-
ciatæ, resolutione 27. probabilem esse illam
sententiam quam asserunt esse communem in schola
Dni Thomæ, nempe sub nomine censuræ in Bulla
Cruciatæ includi irregularitates procedentes ex deli-
cto & quæ sunt pura poena peccati; sed modò quæritur
an absens possit absolui, seu rectius dispensari per
Bullam à dicta irregularitate: Et negatiuam sententiam
docebunt illi, qui tenent virtute Bullæ, non posse extra
sacramentum Penitentiae absolui à censuris, & ideo
consequenter & à fortiori dicendum est non posse ab-
solui absentem à censuris, & per consequens ab irre-
gularitate, quia Decreto Clementis VII. *sub die 20.
Junij 1602.* asseritur esse temerarium dicere quod ab-
solutio sacramentalis possit absentibus conferri: cum
ergo absolutio excommunicationis & irregularitatis
conferri debeat intra Sacramentum, & hoc non possit
exerceri inter absentes, sequitur necessariò quod nec
absolutio censurarum & dictarum irregularitatum
possit absentibus conferri.

Quæ hic est
sup. Ref. 65.
& in aliis
eius not.

2. Verùm illi quos ego citavi *in parte 1. tractu
de Bulla Cruciatæ resolutione 21.* tenentes posse aliquem
absolui à censuris extra Sacramentum virtute Bullæ
Cruciatæ, sententiam affirmatiuam docebunt, nempe
absolutionem censurarum & irregularitatum posse in
absentes conferri, & ratio erit, quia absolutio censuræ
quæ independenter est ab absolutione à peccatis, ex
natura sua potest conferri absentibus, vt tenent commu-
niter Doctores, nisi expressè à concedente priuilegium
limitetur ad sacramentum Penitentiae. Sed in Bulla
Cruciatæ absolutio ab excommunicatione non limita-
tur ad sacramentum Penitentiae, nec limitatur vt in
præsentia conferatur. Ergo virtute Bullæ potest ab-

solui absens à censuris, & per consequens dispensari in
irregularitatibus, quæ sub nomine censuræ in dicta
Bulla includuntur. Et ita hanc sententiam loquens
de censuris tenet in terminis, vt dici solet, terminan-
tibus, Agidius Trullench *in expositione Bullæ Cruciatæ,
lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 8. num. 12.* verùm *num. 13.* subdit
hoc non expedire communiter fieri ob reuerentiam
censuræ, & ad vitanda scandala, nisi in casu aliquo
raro, vt si valde expediret excommunicato absolui,
& non facillè, aut sine scandalo adire possit Confessa-
rium, nam in tali casu licitum erit absolui per litem-
ras, aut per nuntium, quo in casu tunc tenetur ab-
solutus quando recipit literas, aut notificatur ei ab-
solutio per nuntium, nisi alter de mente absolutus
constiterit, nam si intendat vt nunc pro tunc sit ab-
solutus, statim ac eum absoluit absentem, manet ab-
solutus; interim tamen dum absens absolutionem igno-
rat, tenetur se gerere pro excommunicato. Hæc Trul-
lench, quæ si vera sunt procedunt etiam in irregulari-
tatibus, sub nomine censuræ contentis; & facit etiam
pro hac sententia opinio Laurentij Portel *in dubijs re-
gular. vers. Confessor dispensans, num. 11.* asserentis posse
contra Sayrum & Capucinum Confessores Regulares
dispensare cum secularibus ad petendum debitum ex-
tra sacramentum Confessionis; sed *num. 14.* quærit an
possint cum illis dispensare in absentia per scriptum,
accepta informatione rei per scriptum? dari enim po-
test casus in quo vergeat necessitas talis dispensationis,
& sit magna difficultas adeundi talem Confessarium
Regularem, vnde dictus Portel sic ait: Ego apud nul-
lum inuenio hoc dubitatum, & in primis dico talem
Confessorem Regularem sic dispensantem in absentia
non violare mandatum D. Papæ Clement. VII. quo
prohibetur audire confessiones per scriptum in absentia;
hæc enim dispensatio cum his absentibus ob vo-
tum castitatis, vel incestum, non est absolutio sacra-
mentalitis, vt patet. Secundo de ratione dispensatio-
nis non est, quod fiat in præsentia, multi enim dispen-
santur in absentia à Papa, videlicet, Episcopis, & ce-
teris Prælati. Terriò, quia in ista dispensatione facta
à tali Confessore Regulari in absentia non incurritur,
nec timeatur illa pericula, quæ timeantur in absolutio-
ne sacramentali facta in absentia. Hæc omnia Portel,
quæ confirmant opinionem Trullench, & quod ab-
senti possit dari absolutio super irregularitateque in-
cluditur sub nomine censuræ per Bullam Cruciatæ.
Verùm his non obstantibus, omnia supradicta pro-
babilia sunt, remitto iudicio aliorum.

RESOL. CXXXIV.

*An Commissarius Cruciatæ possit dispensare in aliquibus
irregularitatibus?*

*Et in textu huius Religionis excipiuntur aliquæ irre-
gularitates, in quibus supradictus Commissarius non po-
test dispensare. Ex p. 1. tr. 11. Ref. 110.*

§. 1. Respondeo affirmatiuè, Ita Auila de *conf. p. 2.
disp. 10. dub. 5.* Fernandez, Villalobos, & Ro-
driquez, & alij. Et hæc sunt verba, in quibus ei talis
facultas impertitur: [Item similiter conceditur facul-
tas dicto Commissario dispensandi, & componendi li-
per irregularitate cum his, qui quibuscunque Eccle-
siasticis censuris ligati, Missas & diuina officia non ta-
men in contemptum clauium) celebrauerunt, seu aliis
se immiscuerunt: & super alia qualibet irregularitate,
præterquam ratione homicidij voluntarij, aut simoniae,
vel apostasie à fide, aut de hæresi, vel propter malum
Ordinum susceptionem contractam, cum retentione
beneficiorum, & fructuum ex eis perceptorum, & in-
famiae, ac inhabilitatis exinde proueniens abolitionis,